

H 3 Een bloeitijd voor de kerk

In dit hoofdstuk komt een onderwerp aan de orde waarover grote verschillen van mening bestaan. Het gaat over de vraag of wij voordat de Heere Jezus wederkomt op de wolken des hemels eerst nog een duizendjarig vrede-rijk hebben te verwachten. Een soort gouden eeuw, waarin de kerk zich enorm zal ontplooiën en waarin er geen vervolging en vijandschap meer zal zijn, maar vrede en rust. In de loop van de eeuwen heeft men heel wat over dit vraagstuk nagedacht. De oplossingen, die worden aangereikt lopen nogal sterk uiteen. Met de Bijbel in de hand geven sommigen een bevestigend antwoord. Anderen, met dezelfde Bijbel in de hand ontkennen het ten stelligste. Augustinus bijvoorbeeld, een bekend kerkvader uit de oude kerk wilde er niet van weten. Terwijl Wilhelmus a Brakel in zijn verklaring van de Openbaring van Johannes spreekt dat er kort voor de wederkomst des Heeren nog een bloeitijd voor de kerk zal zijn. Ook buiten de kerk in de zogenaamde vrije groepen treffen we wel mensen aan die in allerlei toonaarden spreken van een duizendjarig vrede-rijk op aarde. De belangrijkste vertegenwoordiger van hen is wel Johannes de Heer, bekend door zijn liedbundel.

* 3.1 chiliasme

Zij die zo'n duizendjarig vrede-rijk op aarde verwachten worden met een moeilijk woord wel chiliasten genoemd. Chilias is het griekse woord voor duizend. Dus het chiliasme is de stroming die opkomt voor de stelling dat er voor het einde der tijden een duizendjarig vrede-rijk op aarde zal komen. In grote lijnen komt het hierop neer. Het uitgangspunt van deze verwachting is het visioen dat we aantreffen in Openbaring 20.¹ Daarin wordt aan de apostel Johannes getoond hoe de draak, de oude slang, dat is dus de satan door een engel uit de hemel in de afgrond geworpen wordt. Daar moet hij blijven gedurende een periode van duizend jaar. Als die tijd voorbij is wordt de duivel weer voor een tijd ontbonden. Dan krijgt hij macht om de volken van de aarde te verleiden. In dit visioen neemt de periode van duizend jaar een belangrijke plaats in. En dat getal duizend vinden we terug in de naam chiliasme. Deze stroming geeft dus een bijzondere verklaring van Openbaring 20 en trekt vandaaruit lijnen naar andere gedeelten uit de Bijbel die ook op de wederkomst des Heeren slaan. Met die duizend jaren wordt volgens hen een periode bedoeld waarin Jezus Christus hier op aarde als Koning zal heersen. De meningen over het tijdstip waarop dat zal zijn lopen echter wel uiteen. Sommigen zeggen dat Christus aan het begin van deze periode zal komen, zij worden prechiliasten genoemd. Door anderen wordt gesteld dat Hij pas aan het einde van die duizend jaren op aarde verschijnt, zij heten postchiliasten. Maar ondanks dit verschil stemt men hierin overeen dat Christus voor het laatste oordeel, dus voor Zijn definitieve komst, eerst nog onder de mensen verschijnt in een, noem het maar eerste wederkomst. Dat komen zal een heel ander karakter hebben dan het laatste. In die eerste wederkomst komt Hij niet om de levenden en de doden te oordelen, maar om de satan aan banden te leggen en hem voor duizend jaren onschadelijk te maken. De boze zal machteloos gebonden zijn en niets kunnen beginnen. Als de satan gebonden is zal Christus niet als Overwinnaar naar de hemel terugkeren maar hier op aarde regeren. Hij zal Zijn rijk van vrede en gerechtigheid vestigen. Hij oefent zulk een macht uit dat alles zich voor Hem moet buigen. De mensen die deel hebben aan de eerste opstanding zullen samen met Koning Jezus regeren. Dat zijn zij, die de marteldood stierven, omdat ze weigerden het beest en zijn beeld te aanbidden en ook omdat

¹ Openbaring 20:1-10

ze het merkteken van het beest niet wilden dragen.² Volgens deze opvatting wordt ieder gedwongen om zich aan de heerschappij van Christus te onderwerpen. Geweldige veranderingen zullen er plaats vinden in de natuur. De gerichten die aan het duizendjarig rijk voorafgaan in de vorm van aardbevingen en vloedgolven zullen deze wijzigingen van bergen en dalen voorbereiden. Geen misoogsten, verwoestende nachtvorsten, overstromingen, insektenplagen en noodlottige droogten zullen de aarde meer teisteren. Dor land, dat nu met grote moeite en zorg vruchtbaar gemaakt moet worden zal dan bloeien als een roos. De aarde brengt geen doornen en distelen meer voort. Ook zal er een einde komen aan de straf, dat de mens in het zweet zijns aanschijns de aarde moet bewerken om in leven te kunnen blijven.³ Het familieleven zal opbloeien. God zal verheerlijkt worden in het huizen bouwen en het bewonen ervan, in het planten en genieten van de vruchten.⁴ Er zal een volkomen harmonie zijn tussen mens, dier en schepping.⁵ Ziekten en kwalen, zuigelingensterfte en ouderdomszwakte zullen geheel opgeheven zijn.⁶ De leeftijdsgrens zal uitgebreid worden. De jongelingsleeftijd wordt verzevenvoudigd, namelijk tot honderd jaren. Dat zal tevens voor de mens de grens van de genadetijd zijn. Op grond van Jesaja 65 zegt Johannes de Heer dat de normale leeftijd gelijk zal zijn aan de levensduur van een boom. En wanneer we dan een eikeboom als maatstaf nemen komen we voor de mens tot een leeftijd van wel duizend jaar, dus precies de tijdsduur van deze periode van bloei. Er zal volgens de chiliasten een volkomen overeenstemming zijn tussen mens en dier. En er zijn zeker wel teksten te vinden om deze mening te onderbouwen. Het staat in de Bijbel te lezen dat een zoogkind zal zich vermaken in het hol van de adder.⁷ Ook in het dierenrijk zal er onderling vrede zijn. Wolf en lam, luipaard en geitebok zullen elkaar geen kwaad meer doen.⁸ Op dezelfde aarde waarop de gelovigen eertijds werden veracht en vervolgd, vieren zij nu een koninklijk feest en dragen kronen op hun hoofd. Omdat aan het visioen uit de openbaring van Johannes ook Oud Testamentische profetieën gekoppeld worden, knoopt men aan de voorstelling van het duizendjarig rijk ook verwachtingen voor de toekomst van Israël vast. Het vrederijk van Christus op aarde heeft alles te maken met het herstel van het joodse rijk in Palestina. De joden keren uit de ballingschap naar het heilig land terug. De troon van David wordt hersteld, waarop Christus als Koning zal zitten. De Zonne der gerechtigheid gaat op over het land.⁹ Dan zal een ieder neerzitten onder zijn wijnstok en vijgeboom.¹⁰ Vanuit de tempel stroomt de vrede naar alle zijden over de hele wereld uit. Want God zal Sion verlossen en de steden van Juda bouwen en aldaar zullen zij wonen en het erfelijk bezitten en het zaad Zijner knechten zal het beërven en de

² Openbaring 13:15

³ Genesis 3:19

⁴ Jesaja 65:21,22

⁵ Psalm 65:13,14

⁶ Jesaja 35:5,6; Jesaja 65:20

⁷ Jesaja 11:8

⁸ Jesaja 11: 6 Jesaja 65:25

⁹ Maleachi 4:2

¹⁰ Micha 4:4; Zacharia 3:10

liefhebbers van Zijn Naam zullen daarin wonen.¹¹ Maar als de duizend jaren voorbij zijn neemt het een einde. Dan vaart Christus met de Zijnen op naar de hemel. De satan wordt ontbonden en krijgt nu volkomen vrij spel. Hij mag doen wat hij wil. Er breekt een vreselijke tijd aan voor Gods volk, die uitloopt op een benauwende eindstrijd, waarin de duivel en alle volken tegen Christus zullen opstaan. Dan volgt de tweede komst des Heeren. Christus zal als de bliksem verschijnen en zal het gericht houden.¹² Dit zijn in het kort de hoofdgedachten die we aantreffen in het boek getiteld "Het duizendjarig vrederijk" geschreven door Johannes de Heer, wel een van de bekendste vertegenwoordigers van het chiliasme in onze dagen. In vergelijking met Johannes de Heer is Wilhelmus a Brakel in zijn visie veel gematigder. Hij denkt meer in de richting van een periode van bloei van de kerk, waarin naast de heidenen ook het joodse volk tot de erkenning zal komen dat de Heere Jezus de Christus der Schriften is. In die tijd zal het volgens zijn mening de mensheid goed gaan op de aarde. Maar een lichamelijke tegenwoordigheid van Christus op aarde en een lichamelijke opstanding van martelaren wordt door deze bekende oudvader ontkend.

* 3.2 voorzichtigheid geboden

Onder de aanhangers van de leer van een duizendjarig vrederijk heerst beslist geen gelijkheid van denken. Wanneer we hun geschriften lezen treffen we daarin een veelheid van meningen aan. Zeker wat de details betreft zijn er grote onderlinge verschillen. Er is een overeenkomst in de verwachting van een eerste wederkomst van Christus en het vrederijk dat daarmee gepaard gaat. Maar dat is zowat ook wel het enige. Verder heeft iedere woordvoerder zo zijn eigen ideeën. We noemen slechts een paar geschilpunten. Zo is er verschil van mening over de plaats waar Christus Zijn rijk der heerlijkheid zal vestigen. De meesten denken daarbij aan Jeruzalem, de hoofdstad van Israël, anderen weer niet. Ook over de vraag wie de deelgenoten van die heerlijkheid zullen zijn is geen eensluidend antwoord te vinden. Sommigen denken dat dit alleen de martelaars betreft, die om hun geloof gestorven zijn. Anderen, zoals de apostolischen of de Jehova getuigen, zeggen dat dit alleen de aanhangers van hun eigen groep zullen zijn. Weer anderen menen dat dit alleen op de joden slaat. Ook over de toestand in het vrederijk wordt heel verschillend gedacht. Volgens de een blijft dezelfde aardse orde gehandhaafd. Volgens de ander zullen de mensen veranderen in hemelse wezens, zonder stofwisseling en voortplanting. Ook over de vraag of er wel of geen zonde zal zijn lopen de meningen zeer uiteen. Al met al komen we tot een groot aantal voorstellingen, die als we ze met elkaar vergelijken elkaar ook tegenspreken. En dat hoeft ons niet te bevreemden. Vooral als het over deze zaken gaat is het gevaar voor fantasie en inlegkunde bijzonder groot. Immers het moet nog komen. Daarom staan we hier bij verborgen dingen. En dan staat de deur wagenwijd open voor eigen fantasie en verbeelding. Het ligt er maar aan wat je graag wilt. En als je voor jezelf eenmaal een bepaalde voorstelling van zaken hebt gemaakt is het niet zo moeilijk meer om daarop verder te borduren en allerlei gegevens uit de Schrift aan je betoog toe te voegen. De Bijbel spreekt over deze toekomst in profetische taal en maakt gebruik van een bepaalde symboliek. We willen het begrijpen en daarom proberen we het over te zetten in beelden die we kunnen verstaan en ons aanspreken. Maar zodra we die weg bewandelen zijn we wel overgeleverd aan de beperktheden van ons menselijk denken en kennen. We mogen ons zeker in deze dingen verdiepen, daarom heeft de Heere ze ook laten optekenen in Zijn Woord. Wanneer we ze op ons in laten werken kunnen ze voor ons tot een

¹¹ Psalm 69:36; Psalm 102:17

¹² Mattheus 24:27

enorme troost zijn. Maar we moeten wel oppassen dat we niet te ver gaan in het trekken van onze conclusies. Bovendien bestaat het gevaar dat we er ons alleen maar in verdiepen om onze nieuwsgierigheid te kunnen bevredigen. Dan leggen we alle nadruk op wat komen zal en we proberen tot in de kleinste details Gods weg uit te stippelen, terwijl we de hoofdzaak vergeten en niet toekomen om een antwoord te vinden op de belangrijkste vraag in ons menselijk bestaan: Hoe wordt ik rechtvaardig voor God en een erfgenaam van het eeuwige leven.

* 3.3 Openbaring 20

De kerk van de reformatie wil voor het allergrootste deel niet weten van het chiliasme. In de belijdenisgeschriften treffen we geen enkel woord aan over een duizendjarig vrederijk. Maar toch staat Openbaring 20 wel degelijk in de Bijbel. Daarom kunnen we niet om dit hoofdstuk heen waarin zo duidelijk wordt gesproken van een binding van satan en een regering van Christus samen met Zijn gelovigen. Hoe moeten we dit schriftgedeelte dan verstaan? We zullen dit hoofdstuk eens wat nader bekijken en proberen om aan de hand van een paar vragen tot meer duidelijkheid te komen. Het gaat hier in de eerste plaats om de heerlijkheid van Christus en Zijn overwinning op de vorst der duisternis. Maar wanneer vindt die overwinning plaats? We lezen in vers 2 en 3 hoe Christus de draak grijpt, hem overmeestert, bindt, en hem in de afgrond werpt, waar hij zich niet roeren en bewegen kan. En wanneer is dat gebeurd? De namen draak en oude slang herinneren ons aan de geschiedenis in het paradijs toen Adam en Eva zich door het ingeven van de oude slang lieten verleiden tot de zonde. Tegenover die val van de mensheid staat nu de overwinning van de Heere Jezus, die Hij behaalde op Golgotha. Daar heeft Hij immers de strijd gestreden en kwam Hij als Overwinnaar te voorschijn. Daar werd de slangenkop verpletterd. En al laat ze nog van zich horen, sindsdien is de hel wel een overwonnen vijand.¹³ Die overwinning op het rijk der duisternis is dus behaald met Christus' eerste komst op aarde. We zien direct aan het begin van Zijn openbaar optreden hoe Hij bij de verzoeking in de woestijn de satan te sterk is.¹⁴ Daar zegt de Heere Jezus: "Ga weg satan" En dan gaat de duivel ook weg terwijl de engelen op Hem neerdalen om Hem als Overwinnaar te dienen. En die overwinning zet zich tijdens Zijn rondwandeling op aarde voort. Als Hij spreekt moeten de duivelen de bezetenen verlaten. We kunnen bijvoorbeeld denken aan de bezetene van Gadara.¹⁵ Hij bindt de duivel. En later, wanneer Christus uit de doden verrijst ligt de satan verslagen aan Zijn voeten. Als Hij ten hemel vaart kan er gezegd worden: "Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd".¹⁶ En sinds de paasmorgen beperkt zich het heil niet langer tot Israël alleen. Dan krijgen de discipelen de opdracht om het evangelie wereldwijd te verkondigen.¹⁷ Sinds de hemelvaart is Jezus gezeten aan de rechterhand van Zijn Vader waar Hem gegeven is alle macht in hemel en op aarde.¹⁸ En dat heeft zijn uitwerking. Na Pinksteren breidt zich het christendom al spoedig uit tot ver

¹³ Openbaring 3:20; Psalm 110; Hebreeen 1:13; Hebreeen 2:9

¹⁴ Mattheus 4:1-11

¹⁵ Lukas 8:26-39

¹⁶ Psalm 68:19

¹⁷ Mattheus 28:19

¹⁸ Markus 16:19

over Israels grenzen. Het Woord doet zijn werk in de harten van heidenen. Satan verliest zienderogen terrein en moet zijn onderdanen afstaan aan Koning Jezus. Een tweede vraag, die we kunnen stellen is hoe we het getal duizend hebben te verstaan. Het is niet juist om ieder getal dat we aantreffen in de Bijbel letterlijk te nemen en dat geldt zeker wel de Openbaring van Johannes. In de Bijbel zijn 2, 3, en 7 bijzondere getallen, die dikwijls niet alleen maar een bepaalde hoeveelheid aangeven maar ook nog iets meer willen uitdrukken. Ook 10 is zo'n bijzonder getal, met een diepere betekenis. Het getal tien vertelt ons dat iets vol is. En duizend is tien tot de macht drie, anders gezegd $10 \times 10 \times 10$. De boodschap die hierin verborgen zit zegt ons dat de macht van Christus volkomen is, zo volkomen dat de duivel zich zonder Zijn wil niet kan roeren of bewegen. Johannes ziet tronen en daarop zitten de overwinnaars die met Christus duizend jaar heersen. De chiliasten stellen zich voor dat dit op aarde zal zijn. Maar dat staat er niet bij. Als Johannes hier schrijft: "En ik zag tronen" dan sluit hij zich aan bij wat hij eerder schreef over de hemel, waar Jezus is en waar Zijn dienaren heersen. In het visioen waarin het Lam het vijfde zegel opende ¹⁹zag Johannes de zielen van degenen die gedood waren onder het altaar. En nu, bijna aan het slot van zijn boek ziet de apostel weer zielen. Zielen staat er, dat zijn dus geen volledige mensen met lichaam en ziel. De vereniging met het lichaam heeft nog niet plaatsgevonden. Alleen de zielen zitten op de tronen, de lichamen rusten nog in het graf. De zielen zijn reeds opgenomen in heerlijkheid en in afwachting van Jezus' wederkomst en eindoverwinning mogen zij in de hemel reeds nu al delen in Zijn koninklijke glorie en macht.

* 3.4 een bloeitijd voor de kerk

Er zal dus een tijd zijn waarin de satan gebonden zal zijn. Daardoor wordt het hem onmogelijk gemaakt zijn plannen ten uitvoer te brengen. Hij zal de kerk Gods niet kunnen vernietigen. Dat is de boodschap die er doorklinkt in het visioen dat we aantreffen in Openbaring 20. Die tijding klonk al eerder door. Het was in het gezicht dat Johannes beschrijft in Openbaring 12. Ook in dat visioen wil de Heere duidelijk laten zien dat het de satan voor een tijd onmogelijk wordt gemaakt om zijn wil door te zetten. Johannes wordt getoond hoe de draak, dat is de duivel, nadat hij op de aarde was geworpen de vrouw vervolgde. Die vrouw stelt de kerk des Heeren voor. Aan haar werden twee vleugels van een arend gegeven. Zo kon ze naar de woestijn vliegen. Ze werd er onderhouden een tijd en tijden en een halve tijd, buiten het gezicht van de slang. Dan werpt de draak water uit zijn bek de vrouw achterna om haar mee te sleuren. Maar God verhindert het. Het plan van de satan mislukt. Want de aarde komt de vrouw te hulp en verzwelgt de stroom die de draak uit zijn bek geworpen had. Hier verhindert de Heere de satan dus ook om de kerk te vernietigen. Hij wordt gebonden in zijn macht, totdat hij heengaat om krijg te voeren tegen de overigen van het zaad van de vrouw die de geboden van God bewaren en het getuigenis van Jezus Christus hebben. Ook in dit gedeelte wil de Heere ons zeggen dat er een periode zal zijn waarin de satan verhindert wordt om de kerk te bestrijden op de manier waarop hij dat graag zou willen. Daarna komen zijn aanvallen echter weer terug. Met een tijd en tijden en een halve tijd wordt de hele nieuw testamentische bedeling bedoeld, dat is dus de tijd die ligt tussen de hemelvaart van de Heere Jezus tot aan Zijn wederkomst. En die tijd van de binding van satan wordt in Openbaring 20 een periode van duizend jaren genoemd. Wanneer we een en ander met elkaar vergelijken kan onze conclusie niet anders zijn dan dat de satan gebonden is in de periode na de hemelvaart des Heeren tot kort voor Zijn wederkomst. Eerst heeft de duivel het nog wel

¹⁹Openbaring 6:9

geprobeerd om door de Romeinse wereldmacht de kerk ten onder te brengen. Maar het is hem niet gelukt om haar uit te roeien. En na de troonsbestijging van Constantijn de Grote heeft de kerk zich rustig kunnen ontwikkelen. Het evangelie is van noord tot zuid en van oost tot west verkondigd. Vele volken zijn overgegaan tot het christelijk geloof. Iedere zondag kunnen we vrij het Woord van God beluisteren. Als de satan niet op de een of andere manier gebonden was zou het onmogelijk zijn dat de kerk zending en evangelisatie kon bedrijven. Dan zou er ook geen christelijk onderwijs mogelijk zijn. Wanneer de satan losgelaten wordt zal hij met al zijn macht proberen om de kerk Gods te vernietigen.²⁰ Wanneer die tijd aanbreekt, mogen de gelovigen weten dat de Heere Jezus reeds Overwinnaar is. Ook dan zal niemand de Zijnen uit Zijn hand kunnen rukken. De strijd is beslecht, de boze is reeds overwonnen. Wanneer we Hem mogen kennen wacht ons geen onzekere toekomst, waarin we gedurende een periode van duizend jaren achtereen op de een of andere wijze onbezorgd kunnen leven, terwijl er daarna nog een periode zou aanbreken van moeite en strijd. Wanneer de Heere de ziel van de Zijnen eenmaal in de hemel heeft opgenomen wordt die heerlijkheid door niets en niemand meer afgenomen.

²⁰ Openbaring 11:7